

ΕΤΟΣ ΕΊΣ ΤΟΝ ΚΑΤ' ΕΛΛΗΝΙΚΑΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἀθήναις πρ. 10, ἐν ταῖς ἑπαρχίαις πρ. 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ πρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρ-
χόνται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτήσιαι. — Γραφεῖόν τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

6 Ἰουλίου 1880

Σφραγὶς τῆς ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑΣ ΚΟΝΤΕΙΚΩΝ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Ἐπισημομένου ἰσχυρῶς λόγου ἐν τινὶ ἐσπερινῇ συνανα-
στροφῇ περὶ τῶν Ἀθηναίων ἐν καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως,
ὁ κ. Γ. Καρατζᾶς, ἐν τῶν ὀλίγων ἐπιφανῶν λειψάνῳ
τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἑλληνικοῦ τακτικοῦ στρατοῦ,
διηγήθη τινὶ τρόπῳ ἐξηλθεν ἐν ἔτει 1827 ἐκ τῆς πο-
λιορκουμένης Ἀκροπόλεως κατὰ διαταγὴν τοῦ φρουράρ-
χου αὐτῆς Φαβιέρου. Τῇ ἐπιμονῇ αὐτῆσι ἐνός τῶν συν-
τακτῶν ἡμῶν, ἐντυχῆσαντος ν' ἀκούσῃ τακτικοῦ στρατοῦ
κ. Καρατζᾶν, ὁ σεβαστὸς στρατηγὸς συγκατετέθη νὰ
γράψῃ τὴν ἀφελῆ καὶ περιέργον αὐτοῦ διήγησιν καὶ ἀ-
ποστείλῃ ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν.

Κρίνομεν δ' ἀναγκαῖον νὰ συνοδουώμεν τὴν διήγησιν
ταύτην καὶ διὰ τῶν ἐπομένων: Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀ-
θηναίων παρεδόθη εἰς τοὺς Ἕλληνας τῇ 10 Ἰουλίου 1822,
διορισθέντος φρουράρχου αὐτῆς τοῦ Σ. Κτενᾶ. Κατ' Αὐ-
γουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεῦς
φρουράρχος ὁ Ἰωάννης Γκούρας, ὅστις διετέλεσεν ὡς
τοιοῦτος μέχρι τῆς 1 Ὀκτωβρίου τοῦ 1826, ὅτε ἐφο-
ρεύθη ὑπὸ ἑθνητικῆς σφαιράς περιπολῶν εἰς τὸ ἐξώτατον
τοῦ περιτειχίσματος μέρος. Τῇ 11 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς
κατέρωσε νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὁ Κριεζιώτης,
ὃν διώρισεν φρουράρχον αὐτῆς ὁ Καραϊσκάκης. Τῇ 1 Δε-
κεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Φαβιέρος μετὰ τοῦ τακτι-
κοῦ στρατοῦ, ἐκ 500 ἀνδρῶν συγκειμένου, εἰσήλθεν εἰς
τὴν Ἀκρόπολιν, διὰ τῶν ἑθνητικῶν χαρακωμάτων φέρων
πυρίτιδα εἰς τοὺς πολιορκουμένους ἢ ἐστεροῦντο. Κατὰ
Μάιον τοῦ 1827, συνεπέα συνήλθης, ἐξηλθον οἱ ἐν τῇ
Ἀκροπόλει τὰ πάνδεινα ὑπόσταντες Ἕλληνας ὑπὸ τὸν
Φαβιέρον. Σ. τ. Δ.

ΜΙΑ ΕΞΟΔΟΣ ΕΚ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1827 πολιορκίαν αὐτῆς.

Περὶ τὰς ἀρχάς τοῦ ἔτους τοῦ 1827 ἡ κατὰ
τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως φρουρὰ ἤρξατο
κατατρυγομένη ὑπὸ ποικίλων δεινῶν καὶ στερή-
σεων, ὧν ἡ μᾶλλον ἐπισιθιότης ἦτο ἢ τοῦ ὕδατος ἐ-
λάττωσις, διανεμομένου ἀνὰ ἡμίσειαν ὁκάν εἰς ἐ-
κάστην ψυχὴν τὴν ἡμέραν. Πικρατεινομένης τῆς

πολιορκίας ἐπὶ δύο ἔτι μῆνας, ὑπῆρχεν ὁ κίνδυ-
νος μὴ ἤραιοῦτο ἡ φρουρὰ ἐκ λιποταξιῶν, τοι-
αύτη δὲ ἀπειλὴ ἐγένετο.

Ὅθεν ἐκρίθη ἀναγκαῖα ἡ ἀποστολὴ πρεσβείας
πρὸς τὸ κατὰ τὸν Πειραιᾶ ἑλληνικὸν στρατόπε-
δον, συνισταμένης ἐκ τῶν τεσσάρων στρατιωτι-
κῶν σωμάτων τῶν ἀποτελούντων τὴν φρουρὰν,
καὶ ἐκ τῆς δημογεροντίας, ἧτοι ἐκ πέντε ἀντι-
προσώπων.

Περὶ τὴν 10ην ὥραν τῆς νυκτὸς τῆς 12 Ἀπρι-
λίου ὁ Φαβιέρος καλέσας με μοὶ εἶπεν ὅτι ἀπερα-
σίστη ἡ ἀποστολὴ πρεσβείας πρὸς τὸ κατὰ τὸν
Πειραιᾶ στρατόπεδον ἵνα παραστήσῃ τὴν κατά-
στασιν τῆς φρουρᾶς, καὶ ὅτι ἐξελέξατο ἐμὲ ὡς ἐν-
τιπρόσωπον τοῦ τακτικοῦ σώματος, μεσιδῶν δὲ
προσέθηκεν ἐὰν ἀνεδέχομαι τὴν ἐπικίνδυνον ταύ-
την ἀποστολὴν, καὶ ταυτοχρόνως μοὶ ἐνεχείρισε
τρεῖς ἐπιστολάς ἀσφραγίστους πρὸς τοὺς τρεῖς,
τὸν Κόχραν, τὸν Γόρδωνα καὶ τὸν Καραϊσκάκην,
οὐδεμίαν δὲ πρὸς τὸν Τζούρτζ, καὶ τοὶ ἀρχιστρά-
τηγόν, ὡς μὴ ἀνεχόμενος τὴν ἀναγνώρισιν τούτου
καὶ ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ. Ἐκ τῶν
τριῶν ἐπιστολῶν αἱ μὲν δύο ἦσαν γαλλιστὶ γε-
γραμμέναι, ἡ δὲ πρὸς τὸν Καραϊσκάκην ἑλληνι-
στὶ, γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Κυριακίδου, ἐκπληροῦν-
τος καθήκοντα διερμηνέως καὶ γραμματέως παρὰ
τῷ Φαβιέρῳ. Ἀπασαὶ περιεῖχον τὰς ἐξῆς ὀλίγας
λέξεις: «Παρὰ τοῦ κομιστοῦ τῆς παρουσίας ὑπο-
λοχαγοῦ Καρατζᾶ θέλετε πληροφορηθῆ περὶ τῆς
καταστάσεως τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ κατὰ τίνα
τρόπον εἶναι πιθανὴ κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ
«ταχθεῖα λύσις τῆς πολιορκίας». Εἶτα προσεκά-
λεσε τοὺς ἀξιωματικούς, καὶ ἀφοῦ ἀνεκοίνωσε τὸν
σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς, ἠρώτησε κατὰ τύπον τὴν
γνώμην τῶν, πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς φιλοτιμίας
τῶν, οὗτοι δὲ συνήνεσαν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ
ἀρχηγοῦ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης παρατηρήσεως.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἡ πρεσβεῖα, προηγουμέ-
νων δύο ὀδηγῶν Ἀθηναίων, διέβη τὴν πρώτην
πολιορκητικὴν γραμμὴν καὶ προὐχώρησεν ἐντὸς
τῆς ἀνατολικῆς ἀκρᾶς τῆς πόλεως, τῆς μᾶλλον
κατεστραμμένης, κειμένης δὲ ἐγγύτερον τῆς Ἀκρο-
πόλεως. Ἐπειδὴ δὲ ἐπατοῦμεν ἐπὶ συντριμμάτων
κεράμων καὶ ὑπῆρχε κίνδυνος μὴ ἐκ τοῦ κρότου
προδοθῶμεν, οἱ μὲν ἄλλοι ἐβάδιζον ἀνυπόδητοι·
ἀλλὰ αὐτοὺς δὲν ἐμιμήθην ἐγὼ φοβούμενος μὴ
πληρωθῶ τοὺς πόδας, προσεῖχον ὁμῶς μὴ προσεῖνῶ

ἀδελφαί του. Κατὰ δὲ τὴν εἰς Πειραιᾶ διατριβὴν μου ἐπεσκέφθη τὸν Ἰγγλέτην, διοικητὴν τοῦ ἐν Πειραιεὶ τακτικοῦ τάγματος· οὗτος μοι προσέφερε τὴν διοίκησιν ἐνὸς τῶν λόγων, ἣν ἀπεδέχθην ὑποσχεθεὶς νὰ ἐπανέλθω μετὰ τὴν σύντομον ἐν Πόρῳ διαμονήν μου· ἀλλὰ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος τοῦ Καραϊσκάκη καὶ ἡ τοῦ Φαλήρου ἀτυχὴς μάχη.

Γ. ΚΑΡΑΤΖΑΣ.

ΚΟΥΡΤΩ ΔΙΒΕΡΝΕΡΕΣ

Φιλολογικά τινα διδακτικά συγγράμματα, θεωρηθέντα ὡς τέλεια τοῦ εἴδους αὐτῶν ἔργα, καὶ ὡς ἀπαραίτητοι ὀδηγοὶ ὠρισμένης τινὸς μαθήσεως, κατέστησαν πασίγνωστα καὶ δημοτικά, οὕτως εἰπεῖν, τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων αὐτῶν οὐ μόνον εἰς τοὺς ἰδίους ὁμογενεῖς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ξένους. Τοιοῦτον παρ' ἡμῖν τὸ ὄνομα τοῦ Γάλλου Κουρτῶ Διβερνερέ (Courtaud-Diverne-resse), ὅπερ κατέστησε γνωστὸν πᾶσι τοῖς γινώσκουσι τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν τὸ Γαλλοελληνικὸν αὐτοῦ λεξικόν, τὸ τελειότερον τῶν ἐν τῇ Γαλλικῇ ὑπαρχόντων. Πλὴν ὅμως τοῦ ὀνόματος τοῦ Διβερνερέ, τοῦ ἀποβιώσαντος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ὀλίγοι γινώσκουσι τι πλεονέκτερον περὶ αὐτοῦ.

Θεωροῦμεν καθήκον καὶ ὀφειλὴν πρὸς τὴν μνήμην τοῦ φιλέλληνος ἀνδρός, τοῦ ὀλόκληρον βίον ἀφιερῶσαντος καὶ περιουσίαν δαπανήσαντος ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ν' ἀναγράψωμεν ἐν τῇ Ἔστια βραχείας βιογραφικὰς σημειώσεις. Πρὸς τοῦτο δὲ μεταφέρωμεν ἐν συντόμῳ χωρίῳ λόγου τοῦ κυρίου Gidel, ἀντιπροέδρου τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν Γαλλίᾳ.

Ὁ κ. Gidel ἐκτιθέμενος τὰ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πεπραγμένα ὑπὸ τοῦ Συλλόγου, ἐποιήσατο καὶ μνησθῆναι τῶν ἑλλογιζομένων ἀνδρῶν, οὓς ὁ θάνατος ἀνῆρπασεν ἐκ τῶν τάξεων τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου· ἐν ἄλλοις δὲ ἰδιαιτέρας ἤξιωσε μνησθῆναι καὶ μακροτέρου λόγου τὸν Pierron καὶ τὸν ἐν λόγῳ Diverneresse.

Ὁ κ. Κουρτῶ Διβερνερέ ἀπεβίωσεν ἐν ἡλικίᾳ 84 ἐτῶν, κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1879. Ἐπρεπε νὰ ἦτο Ἕλληνας, ἀλλ' Ἕλληνας ἐν Σπάρτῃ καὶ οὐχὶ ἐξ Ἀθηναίων· διότι ἔσχε ἐν ἑαυτῷ τὴν αὐστηρὰν εἰλικρίνειαν καὶ τραχύτητα τοῦ Σπαρτιατοῦ ἄκαμπτου πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ βίου αὐτοῦ, ὑπεστήριξεν ὅτι ἐθεώρει ἀληθὲς ἀνευδότως καὶ ἀτρομέτως, πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμφερόντων. Δὲν ἀπέφευγε τὸν ἀγῶνα, τοῦναντίον ἐπέζητει, καὶ δὲν ὑπεχώρει πρὸ τοῦ ἀντιπάλου. Ἄπαν τὸ στάδιον τοῦ βίου αὐτοῦ, ὅπερ καθιέρωσεν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσης, ὑπῆρξεν ἐργῶδες.

Ἐγεννήθη ἐν Φελλετὲν τοῦ νομοῦ Creuse τῇ 19 Νοεμβρίου 1794 καὶ ἀνετράφη ὑπὸ τοῦ πάππου αὐτοῦ εἰρηνοδίκου τῆς πόλεως ταύτης.

Διανύσας ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν, μετέβη κατόπιν εἰς τὸ Λύκειον Λουδοβίκου τοῦ Μεγάλου, ἔνθα ἐπὶ διετίαν διήκουσε ῥητορικὴν καὶ φιλοσοφίαν. Ἀπεσκόπει δὲ καὶ εἰς ἀνωτέραν παιδείαν, ἀλλὰ στρατολογηθεὶς ἐμποδίσθη, ἐπὶ διετίαν ὑπηρετήσας ὡς στρατιώτης ἐν τῇ 8^ῃ συντάγματι τῶν οὐσάρων.

Ἀπαλλαγὴς τῆς ὑπηρεσίας διωρίσθη ἀλληλοδιαδόχως καθηγητὴς ἐν τοῖς παιδευτηρίοις Τούλης, Μοντινῆ, Βερζερᾶκ, τόπων καὶ ὀνομάτων οὐδὲν ἐνεχόντων τὸ ἀπτικόν. Εἶτα λαβὼν τὸν βαθμὸν τοῦ διδάκτορος τῆς φιλολογίας, ἐγένετο καθηγητὴς τῆς ῥητορικῆς ἐν ἐκπαιδευτηρίοις ἐπύρων πόλεων μέχρι τοῦ 1849, ὅτε ἀπεχώρησε τῆς διδασκαλίας, περατώσας τὰ ἔτη τῆς συντάξεως.

Ἐνωρὶς ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐφέλιξε τὴν περιέργειαν αὐτοῦ καὶ συνεκέντρωσεν περὶ τὴν μελέτην αὐτῆς πᾶσαν δύναμιν. Τῷ 1821 ἐδημοσίευσεν νέαν μέθοδον πρὸς ἐκμάθησιν αὐτῆς, ἐκδοθεῖσαν δεκάκις μέχρι τοῦ 1867. Τῷ δὲ 1830 ἐδημοσίευσεν σύντομον περίληψιν τοῦ ἔργου τούτου.

Τὸ κύριον ὅμως ἔργον τοῦ Διβερνερέ ἦτο ἡ σύνταξις Ἑλληνογαλλικοῦ λεξικοῦ, οὗτινος τὴν ὕλην συνέλεγε συντάσσων τὴν ἑλληνικὴν γραμματικὴν. Ἐποιήσατο δὲ χρῆσιν πρὸς παρασκευὴν τοῦ μεγάλου λεξικοῦ οὐ μόνον τῶν σχολιαστῶν, καὶ τῶν λεξικογράφων, οἷον Ἡσυχίου, Σουΐδα, Πολυδεύκου, ἀλλὰ κατῆλθε μέχρι τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, συνέπιπυρούς ἔχων καὶ τὰς φιλολογικὰς ἐργασίας τῶν νεωτέρων φιλολόγων, Βουδαίου, Κασυβωνίου, Δουκαγγίου, Στεφάνου, Κοραῆ, Σχραχίδερ, Βουσσονάτου. Εἰργάζετο ἐπὶ τριάντονα ἑπτὰ ἔτη. Ὀλίγα ὄρη ὕψους ἤρουν αὐτῷ πρὸς ἀνάπαυσιν, τὰς ἐπιλοίπους ἀφιέρου εἰς τὴν ἐργασίαν. Οὕτως ἐπεράτωσε τῷ 1859 τὸ ἐπίπονον αὐτὸ ἔργον· τῷ δὲ 1874 ἐποιήσατο νέαν ἔκδοσιν, περὶ ἧς ὁ ἡμέτερος διαπρεπὴς συναδέλφος κ. Em. Miller ἔγραψε κρίσιν ἐπαινετικὴν ἐν τῷ Journal de Savants.

Εἰς τὸ ἐπιπονώτατον αὐτὸ ἔργον ὁ Διβερνερέσ οὐδένα προσέλαβε βοηθόν, οὐδένα συνεργάτην, ἠθέλησε νὰ εἶναι μόνος ἐκδότης καὶ μόνος κύριος ἔργου, οὗτινος αὐτὸς οὗτος ἦτο δημιουργός. Ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸ πάντα τὸν βίον καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν, δαπανήσας ὑπὲρ τὰς 80,000 φράγκων πρὸς ἐκτύπωσιν, ἐξ ὧν οὐδὲν σχεδὸν εἰσέπραξε. Δὲν εἶναι δίκαιον ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ν' ἀπονεύμῃ δημοσίᾳ τιμὴν εἰς τὸ σπάνιον αὐτὸ παράδειγμα τῆς εὐσταθείας καὶ τῶν θυσιῶν.

Ὀφείλομεν ἐπι αὐτῷ ἔπαινον διὰ σοφῆς ἄλλας μελέτας καὶ ἐμβριθεῖς ἐργασίας ἐπὶ τῆς μετρικῆς Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, διὰ φυλλάδια πρὸς μεταρρύθμισιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἐν οἷς ὑποστηρίζει τὴν εἰταγωγὴν τῆς ἑλληνικῆς ἐν τοῖς σχολείοις, διότι ἐν πεποιθήσει ἐπέσβευσεν